

Sprawa C-600/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

2 października 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour de cassation (Belgia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

8 września 2023 r.

Strona powodowa:

Royal Football Club Seraing

Strona pozwana:

Fédération internationale de football association (FIFA)

Union européenne des Sociétés de Football Association (UEFA)

Union Royale Belge des Sociétés de Football Association (URBSFA) ASBL

Przy udziale:

Doyen Sports Investment Limited [strona, w stosunku do której złożono wniosek o nadanie rozszerzonej mocy wiążącej rozstrzygnięcia wyroku (partie appelée en déclaration d'arrêt commun)]

I. Przedmiot postępowania głównego

- 1 Przedmiotem sprawy w postępowaniu głównym jest powództwo wytoczone przez Royal Football Club Seraing (królewski klub piłki nożnej w Seraing) przeciwko Fédération internationale de football association (Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej, FIFA), Union européenne des Sociétés de Football Association (Unii Europejskich Związków Piłkarskich, UEFA) i Union Royale Belge des

Sociétés de Football-Association (belgijskiemu królewskiemu związkowi klubów piłkarskich, URBSFA), mające na celu zasadniczo uzyskanie stwierdzenia niezgodności z prawem Unii wprowadzonych przez FIFA przepisów przewidujących zakaz posiadania praw ekonomicznych do zawodników przez osoby trzecie (praktyk określanych jako „*third party ownership*” lub „*third party investment*”). Powództwo to ma również na celu uzyskanie naprawienia szkody poniesionej przez Royal Football Club Seraing w wyniku stosowania tego zakazu. Jednocześnie komisja dyscyplinarna FIFA nałożyła na Royal Football Club Seraing kary, które zostały utrzymane w mocy wyrokiem szwajcarskiego tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu), potwierdzonym przez Tribunal fédéral Suisse (szwajcarski sąd federalny).

II. Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 2 Belgijski Cour de cassation (sąd kasacyjny) stoi na stanowisku, że aby móc wydać orzeczenie w postępowaniu głównym, powinien przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej na podstawie art. 267 TFUE pytania dotyczące wykładni art. 19 ust. 1 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, mające na celu ustalenie, czy postanowienia te stoją na przeszkodzie nadaniu wyrokowi arbitrażowemu powagi rzeczy osądzonej oraz mocy dowodowej względem osób trzecich, w sytuacji gdy kontrola tego wyroku pod względem zgodności z prawem Unii została przeprowadzona przez sąd państwa niebędącego członkiem Unii.

III. Pytania prejudycjalne

- 1) Czy art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów prawa krajowego takich jak art. 24 i 171[3] § 9 belgijskiego Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego), sankcjonujących zasadę powagi rzeczy osądzonej wyroku arbitrażowego, którego zgodność z prawem Unii Europejskiej była kontrolowana przez sąd państwa niebędącego członkiem Unii, nieuprawniony do kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej?
- 2) Czy art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu prawa krajowego przyznającego wyrokowi arbitrażowemu moc dowodową względem osób trzecich, z zastrzeżeniem dowodu przeciwnego, który muszą przedstawić te osoby w wypadku kontroli zgodności tego wyroku z prawem Unii Europejskiej przez sąd państwa niebędącego członkiem Unii, nieuprawniony do kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

IV. Istotne przepisy krajowe powoływane w sprawie

- 3 W sprawie powoływane są w szczególności przytoczone poniżej przepisy krajowe.

A. *Loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé (ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. kodeks prawa międzynarodowego prywatnego)*

- Artykuł 22 § 1

„Wykonalność, w całości lub w części, orzeczenia sądu państwa obcego wykonalnego w państwie, w którym zostało wydane, stwierdza się w Belgii zgodnie z procedurą określoną w art. 23”.

- Artykuł 26:

„Moc dowodowa orzeczeń sądów państw obcych

§ 1. Ustalenia wydanego w państwie obcym orzeczenia sądowego mają moc dowodową w Belgii jeżeli spełnia ono przesłanki niezbędne do uznania go za dokument urzędowy zgodnie z prawem państwa, w którym zostało wydane. Ustalenia sądu państwa obcego nie są uwzględniane, jeżeli wywarłyby skutek oczywiście sprzeczny z porządkiem publicznym.

§ 2. Dowód przeciwny do okoliczności ustalonych przez sąd państwa obcego można przeprowadzić za pomocą wszelkich prawnie dopuszczalnych środków dowodowych”.

B. *Code judiciaire (kodeks postępowania cywilnego)*

- Artykuł 24:

„Orzeczenie prawomocne ma powagę rzeczy osądzonej od chwili jego ogłoszenia”.

- Artykuł 28:

„Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie oraz skutków wywieranych przez nadzwyczajne środki zaskarżenia, orzeczenie ma powagę rzeczy osądzonej, kiedy nie przysługuje od niego sprzeciw albo apelacja”.

- Artykuł 1713 § 9:

„Wyrok [arbitrażowy] wywołuje między stronami takie same skutki jak orzeczenie sądowe”.

V. Omówienie okoliczności faktycznych i przebiegu postępowania głównego

- 4 Pierwszy z pozwanych, Fédération internationale de football association (Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej, FIFA), jest podlegającym prawu szwajcarskiemu stowarzyszeniem o celu niezarobkowym, mającym siedzibę w Zurychu, Szwajcaria. Zrzesza ono krajowe związki piłki nożnej odpowiadające za organizację rozgrywek piłkarskich i kontrolę nad nimi w ich państwach.
- 5 Zgodnie ze statutem stowarzyszenia ma ono uprawnienia regulacyjne umożliwiające mu stanowienie przepisów, które obowiązują zarówno jego członków, jak i – bezpośrednio lub za pośrednictwem wspomnianych związków krajowych – kluby piłkarskie w każdym z państw oraz zarejestrowanych w tych klubach zawodników.
- 6 Celem tych przepisów jest propagowanie uczciwości, etyki i ducha sportowego oraz zapobieganie pewnym metodom i praktykom takim jak korupcja, doping lub manipulowanie wynikami meczów, mogącym zagrażać ich uczciwości oraz uczciwości rozgrywek, profesjonalnych zawodników i klubów, lub prowadzić do nadużyć.
- 7 Drugi z pozwanych, Union européenne des Sociétés de Football Association (Unia Europejskich Związków Piłkarskich, UEFA), jest szwajcarskim stowarzyszeniem o celu niezarobkowym, mającym siedzibę w Nyonie, Szwajcaria, które zrzesza krajowe związki piłki nożnej na kontynencie europejskim.
- 8 Zgodnie ze statutem tego stowarzyszenia jego celem jest w szczególności propagowanie piłki nożnej w Europie w duchu „fair play”, nadzorowanie i kontrolowanie rozwoju piłki nożnej w Europie we wszelkich jej postaciach, przygotowywanie i organizacja międzynarodowych rozgrywek poprzez określanie obowiązkowych kryteriów uczestniczenia w nich, „zapobieganie pewnym metodom i praktykom, które mogłyby zagrażać uczciwości meczów lub rozgrywek albo być przyczyną nadużyć w piłce nożnej”; ponadto organizacja ta „zmierza do osiągnięcia swoich celów przyjmując wszelkie środki, które uzna za odpowiednie, takie jak ustanawianie przepisów, zawieranie umów, porozumień, wydawanie decyzji i opracowywanie programów” (art. 2 statutu).
- 9 Trzeci z pozwanych, Union Royale Belge des Sociétés de Football-Association (belgijski królewski związek klubów piłkarskich, URBSFA) z siedzibą w Brukseli, Belgia, jest belgijskim stowarzyszeniem nieposiadającym osobowości prawnej (association de fait) o statusie organizacji pożytku publicznego. Wraz z innymi stowarzyszeniami zarządza on dwiema pierwszymi ligami zawodowej piłki nożnej oraz amatorską piłką nożną w Belgii. Jego zwykłymi członkami są w szczególności kluby piłkarskie. Jest to belgijski związek krajowy, będący członkiem dwóch pierwszych pozwanych. Ma on obowiązek przestrzegania i zapewnienia przestrzegania przez belgijskie kluby piłkarskie statutu,

regulaminów i decyzji FIFA i UEFA, z zastrzeżeniem zasad ogólnych prawa, klauzul porządku publicznego i przepisów krajowych, regionalnych i wspólnotowych w tej dziedzinie. Ponadto jego statut nadaje mu uprawnienia regulacyjne, wykonawcze, uprawnienia w zakresie działalności sportowej, dyscyplinarne i w zakresie rozstrzygania sporów względem belgijskich klubów piłkarskich.

- 10 Strona, w stosunku do której złożono wnioski o nadanie rozszerzonej mocy wiążącej rozstrzygnięcia wyroku (*déclaration d'arrêt commun*), Doyen Sports Investment Limited, jest prywatną spółką prawa maltańskiego z siedzibą w Sliemie, Malta. Prowadzona przez nią działalność gospodarcza skupia się na udzielaniu wsparcia finansowego klubom piłkarskim w Europie. Zgodnie z jej statutem, przedmiotem jej działalności jest między innymi (a) kupowanie piłkarzy, (b) trenerów i managerów; (c) reprezentowanie piłkarzy, trenerów i managerów; (d) transfery piłkarzy, trenerów i managerów między klubami; (e) reprezentowanie klubów; (f) osiąganie zysków z klubów piłkarskich lub aktywny udział w ich bieżącym zarządzaniu, z zastrzeżeniem przestrzegania regulaminu FIFA oraz wszelkich innych właściwych regulaminów krajowych lub międzynarodowych, oraz (g) udzielanie pożyczek klubom piłkarskim.
- 11 Strona powodowa, Royal Football Club Seraing z siedzibą w Seraing, Belgia, jest stowarzyszeniem o celu niezarobkowym prawa belgijskiego, prowadzącym klub piłkarski w Seraing zrzeszony w URBSFA. W trakcie sezonu 2013–2014 klub został objęty przez nowe kierownictwo mające „*ambicję wprowadzenia klubu [...] do elity belgijskiej a nawet międzynarodowej*”. Klub ten „*na razie wciąż gra w pierwszej lidze amatorskiej, czyli przedstonku profesjonalnego futbolu, do którego to statusu zasadnie aspiruje, chcąc go osiągnąć w najbliższej przyszłości, co wymaga wzmocnienia pod względem sportowym i finansowym*”.
- 12 FIFA przyjęła „regulamin w sprawie statusu i transferu zawodników” (zwany dalej „regulaminem STZ”), który ustanawia powszechne i wiążące normy dotyczące statusu zawodników oraz kwalifikowania ich do uczestnictwa w zorganizowanych rozgrywkach piłkarskich. Niektóre postanowienia tego regulaminu są bezpośrednio wiążące na szczeblu krajowym i powinny być włączane w niezmiennym brzmieniu do regulaminów związków krajowych. Inne postanowienia powinny być przejęte przez każdy związek do jego własnego regulaminu.
- 13 W dniu 26 września 2014 r. w komunikacie prasowym FIFA zapowiedziano, że „*w celu zabezpieczenia uczciwości rozgrywek piłkarskich i zawodników, komitet wykonawczy podjął decyzję o randze zasady, zgodnie z którą prawa ekonomiczne do zawodników nie będą mogły przysługiwać osobom trzecim, przy czym zasada ta zacznie obowiązywać po upływie okresu przejściowego*”.
- 14 W drodze okólnika z dnia 22 grudnia 2014 r. skierowanego do swoich członków FIFA poinformowała związki krajowe, a zatem także URBSFA, o tym, że jej komitet wykonawczy, na posiedzeniu w dniach 18 i 19 grudnia 2014 r. przyjął

„nowe przepisy, które mają zostać włączone do regulaminu [STZ], dotyczące przysługiwania praw ekonomicznych do zawodników osobom trzecim oraz wpływu podmiotów trzecich na kluby”, oraz wskazała, iż wejdą one w życie w dniu 1 stycznia 2015 r. i będą musiały zostać włączone do wykazu przepisów wiążących na szczeblu krajowym.

- 15 Nowy art. 18bis regulaminu STZ („wpływ podmiotów trzecich na kluby”) od dnia 1 stycznia 2015 r. stanowi:

„1. Kluby nie mogą zawierać umów umożliwiających klubowi przeciwnemu/klubom przeciwnym, i vice versa, lub osobom trzecim uzyskanie zdolności wpływania na ich niezależność w sprawach związanych z zatrudnieniem i transferami oraz na politykę klubów lub wyniki osiągane przez jego drużyny.

2. Komisja dyscyplinarna FIFA może nakładać kary na kluby, które nie przestrzegają obowiązków określonych w niniejszym artykule”.

- 16 Artykuł 18ter tego regulaminu („Przysługiwanie praw ekonomicznych do zawodników osobom trzecim”) od dnia 1 stycznia 2015 r. stanowi:

„1. Kluby ani zawodnicy nie mogą zawierać umów z osobami trzecimi, dających tym osobom roszczenie o część lub całość kwoty płatnej w związku z przyszłym transferem zawodnika z jednego klubu do drugiego, lub przyznających tym osobom jakiegokolwiek prawo w związku z przyszłym transferem lub opłatą transferową.

2. Zakaz ustanowiony w ust. 1 wchodzi w życie w dniu 1 maja 2015 r.

3. Umowy wchodzące w zakres ust. 1 zawarte przed dniem 1 maja 2015 r. mogą pozostać w mocy do dnia przewidzianej umownie daty ich wygaśnięcia. Okres obowiązywania tych umów nie może być jednakże przedłużony.

4. Okres obowiązywania umów wchodzących w zakres ust. 1, zawartych między dniem 1 stycznia 2015 r. a 30 kwietnia 2015 r. nie może przekroczyć roku od daty wejścia w życie danej umowy.

5. Do końca kwietnia 2015 r. wszystkie istniejące umowy wchodzące w zakres ust. 1 powinny zostać zarejestrowane w systemie TMS. Każdy klub, który zawarł umowę tego rodzaju ma obowiązek zamieszczenia jej – w całości wraz aneksami zmieniającymi lub załącznikami – w systemie TMS, wyszczególniając informacje odnoszące się do osoby trzeciej, której dotyczy umowa, pełne nazwisko zawodnika, a także okres obowiązywania umowy.

6. Komisja dyscyplinarna FIFA może nakładać kary dyscyplinarne na kluby lub zawodników, nieprzestrzegających obowiązków określonych w niniejszym załączniku”.

- 17 Zatem zgodnie z art. 18ter (i) od dnia 1 maja 2015 r. całkowicie zakazano zawierania nowych umów sprzecznych z tym przepisem; (ii) w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 30 kwietnia 2015 r. umowy mogą być jeszcze zawierane i mogą wchodzić w życie, lecz obowiązują one wyłącznie przez rok od daty ich zawarcia; (iii) umowy, które zostały zawarte i weszły w życie przed dniem 1 stycznia 2015 r., pozostają w mocy do dnia przewidzianej w umowie daty ich wygaśnięcia, lecz nie mogą być przedłużone na dalszy okres.
- 18 Osobą trzecią w rozumieniu tych przepisów jest „*podmiot inny niż transferowany zawodnik, obydwa kluby, między którymi odbywa się transfer zawodnika lub jakiegokolwiek klub, w którym zawodnik był zarejestrowany*” (regulamin STZ, definicje, pkt 14).
- 19 W dniu 30 stycznia 2015 r. powód i Doyen Sports zawarli umowę, która przewidywała, że jej okres obowiązywania upłynie w dniu 1 lipca 2018 r. Umowa ta regulowała zawieranie przyszłych szczegółowych porozumień dotyczących finansowania zawodników powoda, którzy mieli zostać wybrani za obopólnym porozumieniem przez obydwie strony, oraz przewidywała przeniesienie praw ekonomicznych w przypadku trzech wskazanych imiennie zawodników; w myśl tej umowy Doyen Sports stał się właścicielem 30 % „*wartości finansowej będącej pochodną praw federacyjnych*” do tych zawodników, przy czym powód zrzekł się prawa do przeniesienia „*w sposób niezależny i autonomiczny*” na osoby trzecie swojego udziału w prawach ekonomicznych do tych zawodników.
- 20 W dniu 3 kwietnia 2015 r. Doyen Sports wytoczył powództwo między innymi przeciwko trzem pozwanym przed tribunal de commerce francophone de Bruxelles (francuskojęzyczny sąd gospodarczy w Brukseli); w dniu 8 lipca 2015 r. powód dobrowolnie przystąpił do postępowania.
- 21 Powód wniósł do sądu w szczególności o stwierdzenie, że całkowity zakaz praktyk wyłączonych na mocy art. 18bis i 18ter regulaminu STZ (tak zwanych *third party ownership* lub *third party investment*) jest niezgodny z prawem Unii, a w szczególności z prawem do swobodnego przepływu kapitału, prawem do swobodnego świadczenia usług, prawem do swobodnego przepływu pracowników oraz prawem konkurencji; o stwierdzenie nieważności wszelkich regulaminów zawierających taki całkowity zakaz; o nakazanie UEFA zmiany jej „regulaminu dotyczącego udzielania licencji klubom oraz finansowego fair play” w taki sposób, aby stał się on zgodny z praktyką *third party ownership* lub *third party investment*; oraz o zapłatę na jej rzecz, zgodnie z art. 1382 dawnego belgijskiego code civil (kodeksu cywilnego), w myśl którego każdy, kto ze swojej winy wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia, kwoty tymczasowej 500 000 EUR tytułem naprawienia szkody poniesionej w następstwie stosowania art. 18bis i 18ter tego regulaminu.
- 22 W dniu 7 lipca 2015 r. powód i Doyen Sports zawarli umowę podobną do umowy z dnia 30 stycznia 2015 r., przewidującą zbycie 25 % praw ekonomicznych do nowego, wskazanego imiennie zawodnika.

- 23 W dniu 4 września 2015 r. komisja dyscyplinarna FIFA uznała, że powód, zawierając te umowy, naruszył wspomniane art. 18bis i 18ter; komisja dyscyplinarna zakazała powodowi rejestrowania zawodników przez cztery okresy rejestracyjne i nałożyła na niego karę grzywny w kwocie 150 000 franków szwajcarskich.
- 24 W dniu 7 stycznia 2016 r. komisja odwoławcza FIFA oddaliła odwołanie powoda od tego orzeczenia.
- 25 W dniu 9 marca 2016 r. powód wniósł apelację od wspomnianego orzeczenia z dnia 7 stycznia 2016 r. do szwajcarskiego tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu), którego właściwość wynikała z klauzuli arbitrażowej zawartej w statucie FIFA.
- 26 Wyrokiem z dnia 17 listopada 2016 r. tribunal de commerce francophone de Bruxelles (francuskojęzyczny sąd gospodarczy w Brukseli) orzekł, że nie jest właściwy do rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczeń powoda.
- 27 W dniu 19 grudnia 2016 r. powód wniósł apelację od tego orzeczenia.
- 28 W wyroku z dnia 9 marca 2017 r. trybunał arbitrażowy stwierdził, że na mające zastosowanie prawo składają się:
 - regulacje FIFA i prawo szwajcarskie, w tym Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwana dalej „EKPC”);
 - prawo Unii, w szczególności postanowienia traktatów dotyczące swobody przepływu i swobody konkurencji, jako bezwzględnie wiążące przepisy prawa obcego w rozumieniu art. 19 loi fédérale suisse sur le droit international privé du 18 décembre 1987 (szwajcarskiej ustawy federalnej z dnia 18 grudnia 1987 r. - prawo prywatne międzynarodowe).
- 29 Trybunał arbitrażowy orzekł, że art. 18bis i 18ter regulaminu STZ są zgodne z prawem, ograniczył okresy zakazu rejestrowania zawodników do trzech i utrzymał w mocy karę grzywny.
- 30 W dniu 15 maja 2017 r. powód wniósł do Tribunal fédéral suisse (szwajcarskiego sądu federalnego) skargę o uchylenie wyroku arbitrażowego z dnia 9 marca 2017 r. Sąd ten wyrokiem z dnia 20 lutego 2018 r. oddalił skargę.
- 31 Powód dochodził przed cour d’appel de Bruxelles (sądem apelacyjnym w Brukseli) odpowiedzialności trzech pozwanych w oparciu o art. 1382 i następane code civil (kodeksu cywilnego). Powód podnosił, że trzej pozwani, uniemożliwiając mu zawieranie umów typu „*third party investment*” lub „*third party ownership*” naruszają prawo Unii, że to naruszenie prawa Unii pozbawia go środków na finansowanie lub rozwój oraz że poniósł szkodę na skutek nałożenia na niego kar dyscyplinarnych.

- 32 Brak możliwości wzmocnienia podstawowego składu drużyny powoda poprzez pozyskanie nowych zawodników był przeszkodą dla jego sportowego rozwoju. Klubowi uniemożliwiono także przez trzy kolejne okresy rejestrację nowych, młodych zawodników lub przedłużenie rejestracji młodych zawodników należących już do klubu, co skutkowało wyrejestrowaniem i przegraną przez walkower z dziesięcioma drużynami, a ostatecznie doprowadziło do utraty zysków z tytułu składek członkowskich wpłacanych przez nowych zawodników, a także opłat za wstęp pobieranych podczas rozgrywanych w klubie meczów.
- 33 Powód wniósł do cour d'appel (sądu apelacyjnego) o stwierdzenie, że art. 18bis i 18ter regulaminu STZ są niezgodne z prawem Unii oraz z EKPC, co jego zdaniem skutkuje odpowiedzialnością FIFA.
- 34 Powód podniósł 13 zarzutów:
- 1) naruszenie prawa do swobodnego przepływu kapitału;
 - 2) naruszenie prawa do swobodnego świadczenia usług;
 - 3) naruszenie prawa do swobodnego przepływu pracowników;
 - 4) naruszenie art. 102 TFUE;
 - 5) naruszenie art. 101 TFUE;
 - 6) naruszenie prawa własności gwarantowanego na mocy EKPC;
 - 7) niezgodność wprowadzonej przez UEFA zasady dotyczącej „finansowego fair play” z prawem Unii (art. 63, 101 i 102 TFUE);
 - 8) niezgodność kar ze „swobodami podstawowymi Unii Europejskiej”;
 - 9) niezgodność kar z zasadą proporcjonalności;
 - 10) niezgodność kar z zasadą indywidualizacji kary;
 - 11) tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu) nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności przewidzianych w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i w art. 6 EKPC;
 - 12) ten obligatoryjny arbitraż zwiększył wagę naruszeń swobód podstawowych Unii Europejskiej, a w szerszym wymiarze pozbawił strony gwarantowanych im praw Unii;
 - 13) brak stwierdzenia wykonalności (fr. exequatur) wyroku tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) z dnia 9 marca 2017 r.

- 35 Jak wskazał *cour d'appel* (sąd apelacyjny) powód twierdzi tym samym, że art. 18bis i 18ter regulaminu STZ naruszają szereg postanowień traktatu FUE i EKPC. Zarzuty pierwszy, drugi, trzeci i czwarty dotyczą naruszenia swobód podstawowych. Zarzuty czwarty i piąty dotyczą prawa konkurencji. Zarzut szósty odnosi się do prawa własności gwarantowanego przez EKPC. Zarzut ósmy dotyczy zgodności z prawem kar dyscyplinarnych. Zarzuty od dziewiątego do trzynastego odnoszą się do zgodności z prawem (i) kar dyscyplinarnych nałożonych na powoda przez FIFA oraz (ii) orzeczenia arbitrażowego w świetle prawa Unii.
- 36 Co się tyczy gwarantowanych przez Unię swobód, powód podniósł w szczególności, że sporny zakaz może ograniczać swobodny przepływ kapitału, ponieważ, tak jak w niniejszym przypadku, uniemożliwia on maltańskiemu *third party owner* zainwestowanie w belgijski klub piłkarski. Zakaz ten ogranicza swobodny przepływ usług, ponieważ efekt deflacji, jaki wywiera na koszty „zawodnicze” (wynagrodzenia, transfery, itp.), skutkuje zmniejszeniem wolumenu usług. Powód twierdzi, że zakaz *third party ownership* ograniczy możliwości, jakimi dysponują niektórzy europejscy obywatele (profesjonalni piłkarze, których międzynarodowy transfer był możliwy dzięki wkładowi „*third party ownership*”), w zakresie opuszczenia państwa członkowskiego pochodzenia w celu znalezienia zatrudnienia w klubie piłkarskim mającym siedzibę w innym państwie członkowskim. Powód uważa, że tych ograniczeń w swobodnym przepływie kapitału, usług i pracowników w żadnym wypadku nie można uzasadnić nadrzędnymi względami interesu ogólnego.
- 37 Co się tyczy prawa konkurencji, powód wskazuje w odniesieniu do art 102 TFUE, że skoro FIFA przyznała sobie wyłączne uprawnienie do regulowania rynku transferów (a następnie objęła swoją działalnością regulacyjną obecne na tym rynku podmioty trzecie), niezaprzeczalne jest, iż posiada ona na tym rynku pozycję dominującą. Nadużycie tej pozycji polega na bezwzględny wyłączeniu z danego rynku wszystkich aktualnych i potencjalnych podmiotów niebędących klubami piłkarskimi, aby zastrzec ten rynek wyłącznie dla jego finalnych członków, jakimi są kluby piłkarskie.
- 38 Jeśli chodzi o art. 101 TFUE, powód uważa, że art. 18bis i 18ter, które można uznać za wynik porozumienia między członkami FIFA, z udziałem UEFA, powodują ograniczenie konkurencji. Zakazy dotyczące swobody inwestowania ograniczają swobodę finansowania klubów piłkarskich i zakłócają samą istotę procesu konkurencyjnego: na kluby piłkarskie nakładane są ograniczenia w definiowaniu ich polityki rekrutacyjnej. Tracą na tym konsumenci produktu „piłka nożna”, gdyż otrzymują produkt gorszej jakości.
- 39 FIFA, która powinna udowodnić, że całkowity zakaz praktyki *third party ownership* lub *third party investment* jest uzasadniony i proporcjonalny w związku z realizowaniem jej prawnie uzasadnionych celów, nie przedstawiła tego dowodu.

- 40 Co się tyczy zgodności z prawem kar, powód podnosi, że kary, których podstawą jest przepis naruszający swobody unijne, same również naruszają te swobody.
- 41 FIFA zakwestionowała wszystkie zarzuty podniesione przez powoda, twierdząc w szczególności, że pozytywny skutek powagi rzeczy osądzonej wyroku tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) z dnia 9 marca 2017 r. uniemożliwia podważenie zgodności z prawem zakazu *third party ownership* w ramach tego postępowania.
- 42 Cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) orzekł w odniesieniu do zarzutów od pierwszego do szóstego i zarzutu ósmego, że z art. 1713 § 9 code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego), a także z art. 24 i 28 tego kodeksu wynika, iż wyrok arbitrażowy ma powagę rzeczy osądzonej od daty jego wydania, bez konieczności uprzedniego przeprowadzenia postępowania w przedmiocie stwierdzenia wykonalności, z zastrzeżeniem przypadków uchylecia go przez sąd państwowy. W niniejszym przypadku, na skutek oddalenia przez Tribunal fédéral suisse (szwajcarski sąd federalny) w dniu 20 lutego 2018 r. skargi o uchylenie wyroku arbitrażowego, wyrok ten jest prawomocny i ma powagę rzeczy osądzonej. Wyrok arbitrażowy rozstrzyga zaś sporną kwestię zgodności art. 18bis i 18ter regulaminu z prawem Unii, która to kwestia została podniesiona w identycznym brzmieniu przed sądem apelacyjnym w postępowaniu dotyczącym odpowiedzialności cywilnej.
- 43 Jeśli chodzi o zarzuty od dziewiątego do trzynastego, sąd apelacyjny orzekł, że powód bezskutecznie kwestionuje zasadność kar dyscyplinarnych orzeczonych przez tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu) oraz sam wyrok. Właściwość trybunału arbitrażowego ds. sportu nie była kwestionowana przez żadną ze stron. W konsekwencji zarzut niezgodności z prawem kar dyscyplinarnych wywiedziony z obligatoryjnego charakteru arbitrażu nie jest zasadny. Następnie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, sąd arbitrażowy nie jest sądem w rozumieniu art. 267 TFUE, a zatem nie może on kierować pytań prejudycjalnych do Trybunału.
- 44 Sąd apelacyjny orzekł, że niedopuszczalność występowania przez belgijskie lub zagraniczne sądy arbitrażowe do Trybunału Sprawiedliwości, wywodzona z art. 267 TFUE zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości, sama w sobie nie skutkuje wadliwością orzeczeń arbitrażowych w świetle art. 6 ust. 1 EKPC.
- 45 Sąd ten przypomniał, że w szczególności uzasadnionym wyroku z dnia 20 lutego 2018 r. Tribunal fédéral suisse (szwajcarski sąd federalny) potwierdził swoje wcześniejsze orzecznictwo i orzekł, iż tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu) jest istotnie niezawisłym i bezstronnym sądem arbitrażowym oraz że nie ma żadnego powodu, aby zmieniać dobrze ugruntowane orzecznictwo.

- 46 Zgodnie z art. 22 § 1 belgijskiego Code de droit international privé (kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego) orzeczenie sądu państwa obcego jest uznawane w Belgii z mocy prawa, bez jakiegokolwiek postępowania. Uznanie skutkuje tym, że orzeczenie sądu państwa obcego ma w Belgii powagę rzeczy osądzonej. Pozytywny skutek powagi rzeczy osądzonej wyroku Tribunal fédéral suisse (szwajcarskiego sądu federalnego) z dnia 20 lutego 2018 r. stoi na przeszkodzie temu, aby powód mógł kwestionować przed sądem apelacyjnym status tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) jako niezawisłego i bezstronnego sądu oraz ważność wyroku tego sądu, w szczególności w świetle zasady proporcjonalności.
- 47 Wreszcie, stwierdzenie wykonalności dotyczy wyłącznie niedobrowolnego wykonania orzeczenia, to znaczy jego wykonania w drodze przymusu. Orzeczenie arbitrażowe nie podlega uchyleniu z tego tylko powodu, że nie było przedmiotem stwierdzenia wykonalności. W konsekwencji zarzut niezgodności z prawem kar wywiedziony z braku stwierdzenia wykonalności wyroku arbitrażowego nie jest zasadny (zarzut trzynasty).
- 48 Kary dyscyplinarne, które wymierza tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu) na podstawie art. 18bis i 18ter regulaminu STZ, są nakładane na powoda, a nie na osoby trzecie, które mogą bez ograniczeń grać w piłkę nożną. Kary te nie są zatem niezgodne z prawem w świetle zasady indywidualizacji kar (zarzut dziesiąty).
- 49 Tym samym sąd apelacyjny doszedł do wniosku, że zarzuty wywiedzione z naruszenia prawa Unii i praw gwarantowanych przez EKPC są niedopuszczalne lub bezzasadne. Zarzucane uchybienia przypisywane FIFA nie zostały zatem dowiedzione. W konsekwencji roszczenie odszkodowawcze powoda nie jest zasadne.
- 50 Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2019 r. cour d’appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) oddalił zatem wniesioną przez powoda apelację od wyroku z dnia 17 listopada 2016 r. i orzekł, że roszczenia, z którymi wystąpił, są bezzasadne.
- 51 Powód wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku.

VI. Argumenty stron postępowania głównego

- 52 Powód formułuje przed Cour de cassation (sądem kasacyjnym) trzy zarzuty.

A. Zarzut pierwszy

- 53 Poprzez swój zarzut pierwszy, dotyczący obligatoryjnego charakteru arbitrażu, powód podnosi naruszenie następujących postanowień:

– art. 19 ust. 1 TUE;

- art. 18, 45, 56, 63, 101, 102, 267 i 344 TFUE;
 - art. 15, 16 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
 - art. 1, art. 2 pkt 1, art. 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego;
 - zasady skuteczności prawa Unii;
 - zasady pierwszeństwa prawa Unii nad przepisami krajowymi, wynikającej w szczególności z art. 4 TUE i z art. 288 TFUE;
 - art. 23–28 i 1713 § 9 Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego);
 - art. 22–27 loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé (ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - kodeks prawa prywatnego międzynarodowego);
 - art. 1383, 1384 Code civil (kodeksu cywilnego);
 - art. 149 konstytucji.
- 54 W ramach pierwszej części zarzutu powód przypomina, że przed sądem apelacyjnym podniósł, iż narzucony mu jednostronnie, obligatoryjny arbitraż przed tribunal arbitral pour le sport (trybunałem arbitrażowym ds. sportu) zwiększa wagę naruszeń swobód podstawowych Unii Europejskiej, a w szerszym wymiarze pozbawia go gwarantowanych mu praw europejskich.
- 55 W sprawie AT.40208, International Skating Union’s Eligibility Rules, Komisja Europejska postanowiła, w odniesieniu do klauzul arbitrażowych przewidujących właściwość tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) narzuconych przez statut Międzynarodowej Unii Łyżwiarskiej, że „(57) przepisy dotyczące postępowania odwoławczego w arbitrażu są przewidziane w art. 25 konstytucji [tej unii] i stanowią, że »orzeczenia tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) są ostateczne i wiążące, a właściwość sądów powszechnych jest wyłączona«. (58) [...]. Przepisy dotyczące postępowania odwoławczego w arbitrażu zwiększają ograniczenia konkurencji [...]. Komisja jest zdania, że przepisy dotyczące postępowania odwoławczego w arbitrażu zwiększają ograniczenia konkurencji spowodowane przez zasady kwalifikowania zawodników [...]. W połączeniu z zasadami kwalifikowania zawodników, przepisy dotyczące postępowania odwoławczego w arbitrażu zwiększają ograniczenie ich swobody gospodarczej oraz przyczyniają się do wykluczenia potencjalnych konkurentów [Międzynarodowej Unii Łyżwiarskiej]”.

- 56 Powód podniósł również, że Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158), ponownie potwierdził podporządkowanie instytucji arbitrażu rzeczywistej kontroli sądowej, gdy w grę wchodzi podstawowe przepisy prawa Unii, i wywiódł z tego zasadniczo, że państwo członkowskie, godząc się na niektóre rodzaje arbitrażu, narusza swój obowiązek zapewnienia pełnej skuteczności prawa Unii i jego autonomii. Nawet gdy chodzi o „arbitraż handlowy”, mający swe źródło w autonomii woli stron, konieczne jest istnienie sądowej kontroli z możliwością postawienia pytań prejudycjalnych umożliwiającą zapewnienie przestrzegania porządku publicznego Unii Europejskiej. Tak samo jak arbitraż, do którego zobowiązały się dwa państwa członkowskie w ramach dwustronnej umowy międzynarodowej (o ile nie bardziej), wynikający ze statutu FIFA nakaz poddania sporu rozstrzygnięciu przez tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu) stoi na przeszkodzie pełnej skuteczności prawa Unii i zagraża autonomii tego prawa, w szczególności poprzez uniemożliwienie kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 57 Powód wskazuje, że w zaskarżonym wyroku brak jest jakiegokolwiek argumentacji stanowiącej odpowiedź na jego zarzut wywiedziony z tego, że obligatoryjny arbitraż przed tribunal arbitral pour le sport (trybunałem arbitrażowym ds. sportu), w połączeniu z zupełnie marginalnym charakterem kontroli zgodności z prawem sprawowanej przez Tribunal fédéral Suisse (szwajcarski sąd federalny), stanowi przeszkodę w rzeczywistym stosowaniu prawa Unii. Wyrok ten nie jest zatem należycie uzasadniony (art. 149 konstytucji).
- 58 W drugiej części zarzutu pierwszego powód wytyka zaskarżonemu wyrokowi, że nie zbadano w nim, czy wyrok tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) z dnia 9 marca 2017 r., który według tego pierwszego wyroku ma powagę rzeczy osądzonej, respektuje podstawowe przepisy prawa Unii, mimo że ów wyrok arbitrażowy nie był przedmiotem kontroli pod względem zgodności z tym prawem.
- 59 Zgodnie z zasadą zapisaną w art. 344 TFUE państwa członkowskie – w tym Belgia – zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania traktatów procedurze rozstrzygania innej niż w tych traktatach przewidziana (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 31 [uwaga tłumacza: pkt 32]). Po drugie, prawo Unii „charakteryzuje się [...] tym, że pochodzi z niezależnego źródła, jakie stanowią traktaty, swoją nadrzędnością względem prawa państw członkowskich oraz bezpośrednią skutecznością szeregu przepisów znajdujących zastosowanie do obywateli państw członkowskich i samych tych państw [...]. Aby zagwarantować zachowanie szczególnych cech i autonomii porządku prawa Unii, w traktatach ustanowiono system sądowniczy mający na celu zapewnienie spójności i jednolitego charakteru wykładni prawa Unii” (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 33, 35).

- 60 Zgodnie z art. 19 ust. 1 TUE do sądów krajowych i Trybunału należy zapewnienie pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich. W szczególności kluczowym elementem tak ukształtowanego systemu sądowego jest procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 TFUE (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 36, 37).
- 61 O ile tryb wdrożenia zasady powagi rzeczy osądzonej należy do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na mocy zasady ich autonomii proceduralnej, o tyle „[t]ryb ten nie może być mniej korzystny od trybu dotyczącego podobnych sytuacji w prawie krajowym (zasada równoważności) ani czynić wykonywania uprawnień przyznanych przez prawo wspólnotowe nadmiernie utrudnionym lub praktycznie niemożliwym (zasada skuteczności)” (wyrok z dnia 3 września 2009 r., Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, pkt 24).
- 62 W sytuacji, gdy na skutek woli stron danego sporu, spór ten jest rozstrzygany orzeczeniem wydanym przez sąd arbitrażowy, którego nie można uznać za „sąd jednego z państw członkowskich” w rozumieniu art. 267 TFUE i który w związku z tym nie jest uprawniony do kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości, kontrola sprawowana przez sądy państw członkowskich może przybrać ograniczony charakter wyłącznie „pod warunkiem że w ramach owej kontroli mogą zostać zbadane podstawowe przepisy prawa Unii i, w danym przypadku, stanowić przedmiot odesłania prejudycjalnego” (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 54, 55). Ta kontrola podstawowych przepisów prawa Unii, a w szczególności przepisów z zakresu europejskiego porządku publicznego, jest tym bardziej istotna w sytuacji, gdy arbitraż jest „wymuszony” statutem stowarzyszenia takiego jak FIFA.
- 63 Artykuły 23–28 Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego) i art. 22–29 Code de droit international privé (kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego) nie mogą uniemożliwić kwestionowania przed sądami państwa członkowskiego zagadnień, co do których w innym postępowaniu zapadło orzeczenie sądu arbitrażowego, dotyczących wykładni przepisów z zakresu porządku publicznego prawa Unii, w szczególności odnoszących się do swobodnego przepływu pracowników (art. 45 TFUE i art. 15 karty), swobodnego świadczenia usług (art. 56 TFUE i art. 16 karty), swobodnego przepływu kapitału (art. 63 TFUE), prawa konkurencji (art. 101 i 102 TFUE). Stosowanie zasady powagi rzeczy osądzonej uniemożliwiająca belgijskiemu sądowi zbadanie, czy wyrok arbitrażowy wydany przez tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu), taki jak ten kontrolowany przez Tribunal fédéral suisse (szwajcarski sąd federalny), nie narusza podstawowych przepisów prawa Unii, oraz w razie potrzeby przedłożenie w tym celu pytań prejudycjalnych Trybunałowi Sprawiedliwości, prowadziłoby we wskazanych wyżej dziedzinach do powstania przeszkód w efektywnym stosowaniu przepisów prawa Unii, których to przeszkód nie można uzasadnić zasadą pewności prawa i które wobec tego należy uznać za

sprzeczne z zasadą skuteczności prawa Unii (wyrok z dnia 3 września 2009 r., Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, pkt 30 i 31).

- 64 Poza tym z art. 1 i art. 2 pkt 1 oraz z art. 4 i 5 dyrektywy 2014/104/UE wynika, że prawo europejskie gwarantuje, iż każdy, kto poniósł szkodę spowodowaną naruszeniem prawa konkurencji (czyli art. 101 i 102 TFUE), ma rzeczywistą możliwość dochodzenia i uzyskania pełnego odszkodowania z tytułu tej szkody oraz że zgodnie z zasadą skuteczności krajowe przepisy materialnoprawne i proceduralne należy stosować w taki sposób, aby korzystanie z tego prawa nie stało się praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione.
- 65 Podobnie na mocy art. 47 karty każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy.
- 66 Wynika z tego, że w związku z tym, że sąd stwierdził w zaskarżonym wyroku, iż zarzuty wywiedzione z naruszenia przez FIFA prawa Unii i praw gwarantowanych na mocy EKPC są niedopuszczalne lub bezzasadne, oraz w związku z tym, że nie zbadał, czy wyrok arbitrażowy respektuje podstawowe przepisy prawa Unii, które zdaniem powoda zostały naruszone, co powoduje powstanie po jego stronie roszczenia o naprawienie szkody wynikającej z tego naruszenia, naruszył wszystkie przepisy wskazane w zarzucie, z wyjątkiem art. 149 konstytucji (obowiązek uzasadnienia).

B. Zarzut drugi

- 67 W ramach zarzutu drugiego, dotyczącego bezzasadności oddalenia w zaskarżonym wyroku roszczeń odszkodowawczych powoda skierowanych przeciwko UEFA, powód podnosi naruszenie następujących przepisów:
- art. 149 konstytucji;
 - art. 101 i 102 TFUE;
 - art. 1 ust. 1, art. 2, 3, 4, 5 i art. 11 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego;
 - art. 1382, 1383 i 1384 Code civil (kodeksu cywilnego).
- 68 W ramach pierwszej części zarzutu powód podniósł, że UEFA prowadziła aktywne działania na rzecz zakazu umów typu *third party ownership* lub *third party investment*. W myśl teorii równoważności warunków należy zatem przyjąć, że UEFA sama przyczyniła się, przynajmniej pośrednio, do powstania szkody różnego rodzaju poniesionej przez powoda, a w konsekwencji ponosi wobec niej

odpowiedzialność za ich naprawienie. W myśl art. 11 ust. 1 dyrektywy 2014/104, należałoby przyjąć, że UEFA, jako jedno z „przedsiębiorstw[...], które naruszyły prawo konkurencji w wyniku wspólnych działań”, jest solidarnie odpowiedzialna za szkodę wyrządzoną w wyniku tych naruszeń, w związku z czym ma obowiązek naprawienia tej szkody w całości.

- 69 W ramach drugiej części zarzutu powód podniósł, że sąd w zaskarżonym wyroku stwierdził, iż FIFA „*jest podlegającym szwajcarskiemu prawu prywatnemu stowarzyszeniem o celu niezarobkowym, które zrzesza związki krajowe odpowiadające za organizację rozgrywek piłkarskich i kontrolę nad nimi w poszczególnych państwach na ich terytoriach*” oraz że UEFA „*jest stowarzyszeniem o celu niezarobkowym, które zrzesza związki krajowe na kontynencie europejskim*”. Powód wywiódł na tej podstawie, że UEFA jest konfederacją stowarzyszeń, będącą jednocześnie członkiem FIFA. UEFA kwestionuje to twierdzenie.
- 70 Artykuły 101 i 102 TFUE wywołują bezpośrednie skutki w stosunkach między jednostkami i przyznają im prawa, które sądy krajowe są zobowiązane chronić (wyroki Trybunału: z dnia 14 marca 2019 r., Skanska Industrial Solutions i in., C-724/17, EU:C:2019:204, pkt 24; z dnia 5 czerwca 2014 r., Kone i in., C-557/12, EU:C:2014:1317, pkt 20). Pełna skuteczność tych postanowień, a w szczególności, skuteczność (effet utile) ustanowionych w nich zakazów zostałyby zakwestionowane, gdyby każda osoba nie mogła żądać naprawienia szkody, która została jej wyrządzona zachowaniem mogące ograniczyć lub zakłócić konkurencję (wyrok Trybunału z dnia 14 marca 2019 r., Skanska Industrial Solutions i in., C-724/17, EU:C:2019:204, pkt 2[5]). To prawo do pełnego odszkodowania znajduje potwierdzenie w art. 1, 2, 3 i 4 dyrektywy 2014/104/UE.
- 71 Jeśli chodzi o stosowanie art. 101 TFUE, powód podniósł, że wszelkie decyzje podjęte przez stowarzyszenie zrzeszające związki przedsiębiorstw są wiążące dla ich członków, zobowiązanych zresztą do przestrzegania tych decyzji i zapewnienia ich przestrzegania, tak że są oni współautorami tych decyzji, podobnie jak stowarzyszenie zrzeszające związki przedsiębiorstw, w ramach którego zapadły te decyzje (wyrok Sądu z dnia 26 stycznia 2005 r., Piau/Komisja, T-193/02, EU:T:2005:22, pkt 75). Nie jest w tym celu konieczne, aby członkowie stowarzyszenia rzeczywiście uczestniczyli w naruszeniu, lecz jedynie aby stowarzyszenie miało, na mocy swoich przepisów wewnętrznych, możliwość nakładania zobowiązań na swoich członków (wyrok Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r., Finnboard/Komisja, C-298/98 P, EU:C:2000:634).
- 72 Jeśli chodzi o stosowanie art. 102 TFUE, powód podniósł, że ustanowione przez FIFA przepisy zakazujące umów typu „*third party ownership*” lub „*third party investment*” można również rozpatrywać jako nadużycie zbiorowej pozycji dominującej w rozumieniu art. 102, w którym uczestniczy zarówno FIFA, jak i UEFA ze względu na swoje statutowe uczestnictwo w FIFA, skoro związki krajowe lub związki zrzeszające kluby piłkarskie występują względem podmiotów gospodarczych i konsumentów jako podmiot zbiorowy.

- 73 Zgodnie z art. 102 TFUE i z art. 11 ust. 1 dyrektywy 2014/104, uczestnictwo w nadużyciu zbiorowej pozycji dominującej, czyli „wspólne działanie”, może wynikać z „biernego udziału”, a nawet z „milczącej aprobaty zachowania”, bez wymogu posiadania przez przedsiębiorstwo własnych uprawnień w zakresie podejmowania decyzji, interwencji lub nakładania kar w sytuacji nadużycia pozycji dominującej.
- 74 W związku z powyższym, zdaniem powoda wyłączenie wszelkiej odpowiedzialności UEFA za szkody wynikające ze stosowania zakazu „*third party ownership*” lub „*third party investment*” nie jest prawnie uzasadnione.

C. Zarzut trzeci

- 75 W ramach zarzutu trzeciego powód wytyka zaskarżonemu wyrokowi oddalenie jego powództwa przeciwko URBSFA w wyniku błędnego przyjęcia, że moc dowodowa wynikająca z powagi rzeczy osądzonej wyroku z dnia 9 marca 2017 r. wydanego przez tribunal arbitral pour le sport (trybunał arbitrażowy ds. sportu) sprawiła, iż to na powodzie spoczął ciężar dowodu niezgodności art. 18bis i 18ter regulaminu STZ z prawem Unii, który to dowód nie został przez nią przedstawiony.
- 76 Powód podnosi naruszenie następujących przepisów:
- art. 149 konstytucji;
 - art. 19 ust. 1 TUE;
 - art. 18, 45, 56, 63, 101, 102, 267 i 344 TFUE;
 - art. 15, 16 i 47 karty;
 - art. 1, art. 2 pkt 1, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego;
 - zasady skuteczności prawa Unii Europejskiej;
 - zasady pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej nad przepisami krajowymi, wynikającej w szczególności z art. 4 TUE i z art. 288 TFUE;
 - art. 23–28, art. 870 i art. 1713 § 9 Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego);
 - art. 1165, 1315, 1350, 3°, 1352, 1382 i 1383 Code civil (kodeksu cywilnego).

- 77 Powód podnosi, że w sytuacji gdy zostanie wykazane ograniczenie w gwarantowanym na mocy art. 63 TFUE swobodnym przepływie kapitału, które to ograniczenie może wynikać z istnienia kartelu, porozumienia lub decyzji zakazanych na mocy art. 101 TFUE, sprawca tego ograniczenia powinien udowodnić, że jest ono usprawiedliwione uzasadnionymi celami i proporcjonalne względem realizacji tych celów.
- 78 O ile orzeczenie arbitrażowe mające powagę rzeczy osądzonej między stronami posiada moc dowodową względem osób trzecich, które nie były stronami postępowania, i osoby te mogą się na nie powoływać, o tyle jednakże moc dowodowa wynikająca z tych przepisów [uwaga tłumacza: chodzi o przepisy art. 23-28, 870 i 1713 § 9 Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego), w związku z art. 1165, 1315, 1353, 3° i 1352 Code civil (kodeksu cywilnego)] nie może pozbawiać skuteczności przepisów prawa Unii.
- 79 Zdaniem powoda wynika z tego, że przepisy te nie mogą skutkować tym, iż ze względu na moc dowodową, jaką uzyskuje orzeczenie tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) po oddaleniu skargi o uchylenie tego orzeczenia przez Tribunal fédéral Suisse (szwajcarski sąd federalny) czyli sąd, którego – w przeciwieństwie do sądów belgijskich – nie wiążą postanowienia dotyczące odesłania prejudycjalnego przewidziane w art. 267 TFUE, strona, która poniosła szkodę w wyniku ograniczenia swobodnego przepływu kapitału wynikającego z decyzji FIFA, jest obowiązana wykazać, że to ograniczenie nie jest usprawiedliwione uzasadnionymi celami ani proporcjonalne do nich.
- 80 Stosowanie tych przepisów w taki sposób, aby przypisać moc dowodową orzeczeniu tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) co do zgodności art. 18bis i 18ter regulaminu STZ ze swobodami przepływu kapitału, swobodami świadczenia usług i przepływu pracowników oraz z art. 101 i 102 TFUE, skutkowałoby tym, że przed belgijskimi sądami, które mogą – i są obowiązane – stawiać Trybunałowi Sprawiedliwości pytania odnoszące się do wykładni prawa Unii, ciężar dowodu na to, iż dany środek nie służy uzasadnionemu celowi lub nie jest proporcjonalny względem tego celu, spoczywałby na osobie, która poniosła szkodę w wyniku tych ograniczeń. Byłoby to istotną przeszkodą w skutecznym stosowaniu uregulowań Unii w tej dziedzinie, co należałoby uznać za sprzeczne z zasadą skuteczności prawa Unii.
- 81 Poprzez odmowę postawienia pytań prejudycjalnych Trybunałowi Sprawiedliwości, sąd w zaskarżonym wyroku narusza wszystkie wskazane w zarzucie przepisy.
- 82 Pozwani podnoszą niedopuszczalność wszystkich tych zarzutów.

VII. Ocena Cour de cassation (sądu kasacyjnego) i uzasadnienie odesłania

A. W przedmiocie zarzutu pierwszego

- 83 Cour de cassation (sąd kasacyjny) stoi na stanowisku, że zarzut pierwszy dotyczący niezgodności z prawem kar dyscyplinarnych, wywodzony obligatoryjnego charakteru arbitrażu, w jego pierwszej części nie jest zasadny, ponieważ cour d'appel (sąd apelacyjny) odpowiedział na niego stwierdzając, że powód, po powstaniu sporu, potwierdził właściwość tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) oraz że żadna ze stron nie kwestionowała właściwości tego trybunału.
- 84 Jeśli chodzi o drugą część zarzutu, Cour de cassation (sąd kasacyjny) stoi na stanowisku, że zarzut niedopuszczalności nie zasługuje na uwzględnienie. W zaskarżonym wyroku sąd opiera swe rozstrzygnięcie oddalające żądania powoda przeciwko FIFA nie na ustaleniu, iż nie przedstawił on dowodu na poparcie swoich zarzutów wywiedzionych z prawa Unii, lecz na ustaleniu, że powaga rzeczy osądzonej wyroku arbitrażowego z dnia 9 marca 2017 r. uniemożliwia cour d'appel (sądowi apelacyjnemu) ponowne badanie kwestii zgodności art. 18bis i 18ter regulaminu STZ z tym prawem.
- 85 Zgodnie z art. 19 ust. 1 TUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu traktatów; państwa członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii.
- 86 W myśl art. 47 karty każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem.
- 87 Dyrektywa 2014/104/UE stanowi:
- w art. 1 ust. 1 - że ustanawia ona określone przepisy niezbędne do zapewnienia, by każdy, kto poniósł szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji przez przedsiębiorstwo lub związek przedsiębiorstw, mógł skutecznie korzystać z prawa dochodzenia od tego przedsiębiorstwa lub związku pełnego odszkodowania z tytułu tej szkody; ustanawia ona przepisy sprzyjające niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym oraz usuwające przeszkody w jego właściwym działaniu, zapewniając równoważną ochronę w całej Unii każdemu, kto poniósł taką szkodę;
 - w art. 2 pkt 1 – że do celów tej dyrektywy „naruszenie prawa konkurencji” oznacza naruszenie art. 101 lub 102 TFUE lub krajowego prawa konkurencji;
 - w art. 4 – że zgodnie z zasadą skuteczności państwa członkowskie zapewniają, by wszystkie krajowe przepisy i procedury w sprawie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych zostały opracowane i były stosowane w taki sposób, by korzystanie z unijnego prawa do pełnego odszkodowania z tytułu szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji nie stało się w praktyce

niewykonalne ani nadmiernie trudne, oraz że zgodnie z zasadą równoważności żadne krajowe przepisy i procedury w sprawie powództw o odszkodowanie z tytułu szkód wynikających z naruszenia art. 101 lub 102 TFUE nie mogą być mniej korzystne dla domniemanych poszkodowanych niż przepisy i procedury regulujące podobne powództwa o odszkodowanie z tytułu szkód wynikających z naruszenia prawa krajowego.

- 88 W wyroku z dnia 23 marca 1982 r., Nordsee (102/81, EU:C:1982:107) Trybunał Sprawiedliwości przypomniał, że istotne jest, aby prawo wspólnotowe było w pełni respektowane na terytorium wszystkich państw członkowskich, w związku z czym strony umowy nie mogą wprowadzać odstępstw w tym zakresie; Trybunał wskazuje, że jeżeli w prowadzonym na podstawie umowy arbitrażu wystąpią zagadnienia z zakresu prawa wspólnotowego, sądy powszechne mogą badać te zagadnienia bądź w ramach pomocy udzielanej sądom arbitrażowym, w szczególności wspierając je w niektórych czynnościach procesowych lub dokonując wykładni mającego zastosowanie prawa, bądź w ramach szerszej lub węższej, zależnie od przypadku, kontroli wyroku arbitrażowego, którą przeprowadzają w przypadku wniesienia apelacji, sprzeciwu, postępowania w sprawie stwierdzenia wykonalności lub wszelkich innych środków zaskarżenia dostępnych w mającym zastosowanie prawie krajowym.
- 89 W wyroku z dnia 6 marca 2018 r., Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że aby zagwarantować zachowanie szczególnych cech i autonomii porządku prawa Unii, w traktatach ustanowiono system sądowiczy mający na celu zapewnienie spójności i jednolitego charakteru wykładni prawa Unii; że w takich ramach, zgodnie z art. 19 TUE, do sądów krajowych i Trybunału należy zapewnienie pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również ochrony sądowej praw, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, oraz że w szczególności kluczowym elementem tak ukształtowanego systemu sądowiczego jest procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 TFUE, która ustanawiając dialog między poszczególnymi sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami państw członkowskich, ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, pełnej skuteczności i autonomii oraz wreszcie szczególnego charakteru prawa ustanowionego w traktatach.
- 90 W wyroku z dnia 7 kwietnia 2022 r. Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273) Trybunał stwierdził, po pierwsze, że dla zapewnienia stabilności prawa i stosunków prawnych, jak też prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości istotne jest, aby orzeczenia sądowe, które stały się prawomocne po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych lub po upływie przewidzianych dla tych środków terminów, były niepodważalne. Prawo Unii nie zobowiązuje zatem sądu krajowego do zaprzestania stosowania krajowych przepisów proceduralnych nadających powagę rzeczy osądzonej danemu orzeczeniu, nawet jeśli umożliwiłoby to usunięcie sytuacji krajowej, która jest niezgodna z tym prawem. Po drugie, tryb wdrożenia zasady powagi rzeczy osądzonej należy do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na

mocy zasady ich autonomii proceduralnej. Tryb ten nie może być mniej korzystny od trybu dotyczącego podobnych sytuacji w prawie krajowym (zasada równoważności) ani czynić wykonywania uprawnień przyznanych przez prawo Unii nadmiernie utrudnionym lub praktycznie niemożliwym (zasada skuteczności).

- 91 Stwierdziwszy w zaskarżonym wyroku że „zgodnie z art. 1713, § 9 Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego) »wyrok arbitrażowy wywołuje między stronami takie same skutki jak orzeczenie sądowe«” oraz że „zgodnie z art. 24 i 28 Code judiciaire (kodeksu postępowania cywilnego) orzeczenie prawomocne ma powagę rzeczy osądzonej od chwili jego ogłoszenia [...], przy czym z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie oraz skutków wywieranych przez nadzwyczajne środki zaskarżenia, orzeczenie ma powagę rzeczy osądzonej, kiedy nie przysługuje on niego sprzeciw albo apelacja”, sąd orzekł, iż „z przepisów tych wynika, że wyrok arbitrażowy ma powagę rzeczy osądzonej od daty jego wydania, bez konieczności uprzedniego przeprowadzenia postępowania w przedmiocie stwierdzenia wykonalności, z zastrzeżeniem zmiany wyroku przez inny skład sądu arbitrażowego w wyniku apelacji lub uchylenia go przez sąd powszechny”.
- 92 W zaskarżonym wyroku sąd orzekł, że wyrok arbitrażowy z dnia 9 marca 2017 r. jest prawomocny i ma powagę rzeczy osądzonej, że rozstrzyga on sporną kwestię zgodności art. 18bis i 18ter regulaminu z prawem Unii oraz że w konsekwencji zarzuty dotyczące podnoszonej niezgodności tych artykułów z postanowieniami traktatu FUE i pierwszego protokołu dodatkowego do EKPC są niedopuszczalne ze względu na powagę rzeczy osądzonej wyroku arbitrażowego.
- 93 W tej części zarzutu powód wytyka zaskarżonemu wyrokowi, że nie zbadano w nim, czy wyrok tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) z dnia 9 marca 2017 r., który według tego pierwszego wyroku ma powagę rzeczy osądzonej, respektuje podstawowe przepisy prawa Unii, których naruszenie zarzuca powód, twierdząc, iż wynika z tego dla niego szkoda, mimo że ów wyrok arbitrażowy nie był przedmiotem kontroli pod względem zgodności z tym prawem, w ramach której możliwe byłoby zadanie pytania prejudycjalnego Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 94 Analiza tej części zarzutu wymaga dokonania wykładni art. 19 ust. 1 TUE oraz przedłożenia Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przed wydaniem orzeczenia, pierwszego pytania sformułowanego w sentencji wyroku.

B. W przedmiocie zarzutu drugiego

- 95 Cour de cassation (sąd kasacyjny) stoi na stanowisku, że pierwsza część zarzutu drugiego nie ma podstaw faktycznych, ponieważ cour d'appel (sąd apelacyjny) udzielił na niego odpowiedzi, gdy stwierdził, że okoliczność, iż UEFA aktywnie działała na rzecz wprowadzenia spornego zakazu, jest bez znaczenia dla odpowiedzialności cywilnej, zwłaszcza że z uwagi na zajmowane przez powoda

w 2015 r. miejsce w klasyfikacji, jego udział w rozgrywkach organizowanych przez UEFA był czysto hipotetyczny.

- 96 Sąd ten orzekł, że analiza drugiej części zarzutu drugiego wymaga dokonania ustaleń faktycznych wykraczających poza jego uprawnienia, w związku z czym zarzut ten jest niedopuszczalny z powodów właściwych dla postępowania kasacyjnego.

C. W przedmiocie zarzutu trzeciego

- 97 Cour de cassation (sąd kasacyjny) uważa, że zarzut ten jest dopuszczalny, ponieważ nie zobowiązuje on tego sądu do dokonania oceny faktycznej wartości zarzutów podniesionych przez powoda w celu obalenia dowodu z wyroku arbitrażowego oraz że zarzut naruszenia art. 19 ust. 1 TUE stanowi bezwzględną przeszkodę procesową i może być podnoszony po raz pierwszy przed Cour de cassation (sądem kasacyjnym). Gdyby zarzut był zasadny, naruszenie tego postanowienia byłoby dostateczną podstawą dla kasacji wyroku.
- 98 Zaskarżonym wyrokiem sąd oddalił roszczenia powoda przeciwko URBSFA na tej podstawie, że *„wyrok jest skuteczny względem osób trzecich w tym znaczeniu, że sama jego obecność w porządku prawnym wywiera skutki wobec wszystkich”*, że *„skuteczność wyroku względem osób trzecich oznacza, że moc dowodowa ustaleń dotyczących spornej kwestii lub spornego elementu może być powoływana przeciwko osobom trzecim i przez takie osoby, chyba że zostanie przedstawiony dowód przeciwny”*, że *„zasada ta odnosi się do wyroku arbitrażowego”* oraz że powód nie podważył mocy dowodowej wyroku tribunal arbitral pour le sport (trybunału arbitrażowego ds. sportu) z dnia 9 marca 2017 r.
- 99 W ramach tego zarzutu powód wytyka zaskarżonemu wyrokowi, że przeniósł na niego ciężar obalenia domniemania wynikającego ze wspomnianego wyroku arbitrażowego, iż ograniczenia wprowadzone na podstawie art. 18bis i 18ter regulaminu STZ są zgodne z podstawowymi przepisami prawa Unii, których naruszenie zarzuca powód, twierdząc, że na skutek tego naruszenia poniósł szkodę, mimo że ów wyrok arbitrażowy nie był przedmiotem kontroli pod względem zgodności z prawem Unii, w ramach której możliwe byłoby zadanie pytania prejudycjalnego Trybunałowi Sprawiedliwości.
- 100 Analiza tej części zarzutu wymaga dokonania wykładni art. 19 ust. 1 TUE oraz przedłożenia Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przed wydaniem orzeczenia, drugiego pytania sformułowanego w sentencji niniejszego wyroku.